[२७६] त्विषेर्देवतायामकारश्चोपधाया अनिट्त्वं च। (म.भा.२.१३१)

त्वष्टा[1]।

[२७७] क्षदेश्च [2]नियुक्ते। (म.भा.२.१३१)

क्षत्ता। क्वचिदधिकृत उच्यते।

[२७८] छन्दसि तृच् च। (म.भा.२.१३१)

क्षत्तृभ्यः [3]सङ्ग्रहीतृभ्यः (वा.सं.१६.२६)। स्वरे विशेषः॥

अलङ्कृञ्निराकृञ्प्रजनोत्पचोत्पतोन्मदरुच्यपत्रपवृतुवृधुसहचर इष्णुच्। (१३६/३११६)

अलङ्कृञादिभ्यो [4]धातुभ्यः तच्छीलादिषु कर्तृषु इष्णुच् प्रत्ययो भवति। अलङ्करिष्णुः। निराकरिष्णुः। प्रजनिष्णुः। उत्पचिष्णुः। उत्पतिष्णुः। उन्मदिष्णुः। रोचिष्णुः। अपत्रपिष्णुः। वर्तिष्णुः। वर्धिष्णुः। सहिष्णुः। चरिष्णुः।

[२७९] [5]अलङ्कृञो मण्डनार्थाद् युचः पूर्वविप्रतिषेधेनेष्णुज् वक्तव्यः।

णेश्छन्दसि। (१३७/३११७)

ण्यन्ताद् धातोः छन्दसि विषये [6]तच्छीलादिषु कर्तृषु इष्णुच् प्रत्ययो भवति। 'दृषदं [7]धारयिष्णवः' (शां.आ.१२.२)। '[8]वीरुधः पारयिष्णवः' (ऋ.१०.९७.३)॥

भुवश्च। (१३८/३११८)

भवतेर्धातोः छन्दसि विषये तच्छीलादिषु इष्णुच् प्रत्ययो भवति। भविष्णुः (मै.सं.१.८.१)। योगविभागः उत्तरार्थः। चकारोऽनुक्तसमुच्चयार्थः। [9]भ्राजिष्णुना लोहितचन्दनेन॥

ग्लाजिस्थश्च क्स्नुः। (१३९/३११९)

छन्दसि इति निवृत्तम्। ग्ला जि स्था इत्येतेभ्यो धातुभ्यः, चकारात् भुवश्च तच्छीलादिषु क्स्नुः प्रत्ययो भवति। ग्लास्नुः। जिष्णुः। स्थास्नुः। भूष्णुः। गिच्चायं प्रत्ययो न कित्। तेन स्थः ईकारो न भवति। 'क्ङिति च' (१.१.५/२२१७) इत्यत्र गकारोऽपि चर्त्वभूतो निर्दिश्यते, तेन गुणो न भवति। 'श्र्युकः किति' (७.२.११/२३८१) इत्यत्रापि गकारो निर्दिश्यते, तेन भुव इड् न भवति।

---

1. देवता इत्यधिकम् ह. 2. युक्ते फ. 3. संगृहीतृभ्यः ड. 4. धातुभ्यः – कर्तृषु नास्ति फ. 5. वाक्यमिदं नास्ति अ. ब. क. ड. फ. 6. तच्छीलादिषु कर्तृषु नास्ति अ. ह. 7. धारयिश्णुः ह. 8. वीरुधः नास्ति फ. 9. भ्राजिष्णुः फ.